

Uppdaterad 25 jul 2007 00:50

"Anders Borgs maktambitioner styr även kulturpolitiken"

Tung folkpartikritik mot finansministerns nej till skatterabatt som skulle kunna ge 2 500 kulturarbetare nya jobb. Det är finansminister Anders Borg som bestämmer också över svensk kulturpolitik. Inte kulturministern eller Kulturrådet. Nu nekar han hela kultursektorn den skatterabatt som han vill införa för andra delar av tjänstesektorn. Undantaget är inte försvarbart. Skatterabatten skulle kunna skapa 2 500 nya jobb inom kultursektorn, skriver folkpartiets Cecilia Wikström, vice ordförande i riksdagens kulturutskott.

DEN SOM HAR MEST MAKT över kulturen i Sverige är varken kulturministern eller chefen för Kulturrådet - utan finansministern. Det är Anders Borg som bestämmer över den statliga kulturbudgeten och därmed eventuella förstärkningar av kulturlivets vitalitet.

Han har visat motsvarande maktambitioner när det gäller andra fackområden som försvaret och miljö- och eneripolitiken.

Nu undantas hela kultursektorn i det förslag till skatterabatt som han vill införa för tjänstesektorn.

I dag, onsdag, går remisstiden ut för finansministerns förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för vissa tjänsteföretag. Förslaget går ut på att de sociala avgifterna slopas för företag inom vissa branscher från och med den 1 januari 2008. De som omfattas av förslaget är restauranger, hotell, frisersalonger, hunddagis (!), taxirörelser och motorverkstäder. Det är inte försvarbart att kultursektorn har undantagits i förslaget. Varför ska frisörer och kockar - men inte kulturarbetare som skådespelare, musiker, museipedagoger, konstvetare och andra - uppmuntras att gå från bidrag till arbete?

Arbetsgivaravgifterna är en av de mest jobbhämmande skatterna. Nationalekonomerna Jan Herin, Ulf Jakobsson, och Anders Rydeman har i rapporten "Ge de arbetslösa en chans" (2006) uppskattat att en halvering av arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn skulle skapa 150.000 nya jobb i Sverige.

En applicering av deras beräkning på kultursektorn, som omfattar cirka 85.000 personer, leder till slutsatsen att en liknande skatterabatt för kulturen skulle kunna innebära upp till 2.500 nya jobb.

Det finns fyra tydliga skäl till att Anders Borg bör inkludera även kultursektorn i kommande sänkningar av arbetsgivaravgifterna:

Jobsatsningar ska inte utesluta kulturen. Alliansen fick väljarnas förtroende för att få fler människor i arbete. Arbetslinjen ska gälla alla samhällssektorer - kulturen kan inte utgöra ett undantag. Hittills har de arbetsmarknadspolitiska reformerna slagit särskilt hårt mot kulturarbetare. Det bör bli lönsammare att starta och expandera kreativa verksamheter som erbjuder kulturella tjänster. En skatterabatt för kulturen gör det billigare för teatrar att anställa skådespelare och för företag och institutioner som vill anlita kvalitativa kulturtjänster av musiker eller konstnärer. Det ger ökad möjlighet för kulturarbetare att försörja sig på riktiga arbeten i stället för projektbidrag och åtgärder.

Värna svenska språket. Utanförskap utgjorde en av förra valrörelsens stora frågor. Men känslan av att stå utanför samhällsgemenskapen handlar om mer än bara försörjning. Utanförskap handlar också om bristande kunskaper i svenska språket och ett bristfälligt socialt liv. Språk och kultur kan förena människor från olika landsändar, världsdelar och generationer samt stärker den sociala sammanhållningen.

SVERIGE ÄR ETT litet språkområde med en liten marknad för kulturella tjänster. Om kulturen utlämnas till marknadskrafterna kommer den att utarmas. Den offentliga finansieringen av kulturen är nödvändig för att säkerställa att nya produktioner av dramatik, poesi, litteratur, musik och operakonst på svenska kommer till.

En kulturell infrastruktur för människor i hela landet bör vara en central del av alliansens välfärdspolitik, liksom staten garanterar att alla har tillgång till skolor och sjukvård.

I framtidens Sverige bör barn ha möjlighet att uppleva levande kultur på svenska. Detta kräver dock att det finns förutsättningar för skådespelare, musiker, kulturvetare och konstnärer att verka inom sina respektive områden. Lägre arbetsgivaravgifter för kulturarbetare bidrar till ett rikt kulturliv i hela Sverige.

Kreativitet en tillväxtmotor i globaliseringens tid. För en tid sedan höll Tony Blair ett brandtal om kulturens betydelse: "Kulturen har en intellektuell kraft lika väl som en ekonomisk. Ett land som fäster avseende vid kulturen blir inte bara bättre, det blir i det begynnande 2000-talet ett mer framgångsrikt land."

Förr var Sverige en industrination. Men i globaliseringens tidevarv måste vi sätta högre värde på kreativa och kunskapsintensiva jobb. Internationell forskning av bland andra Richard Florida visar att samhällen som är toleranta för nya kulturyttringar attraherar de mest nyskapande entreprenörerna.

Den svenska arbetsmarknadens brist på flexibilitet har missgynnat dem som vill livnära sig på sina kreativa kunskaper. En del hinder är strukturella, exempelvis statiska arbetsmarknadslagar, medan andra är unika för kultursektorn, som att skådespelare tvingas leva på a-kassa under repetitionstider, och sångare och dansare har missgynnats av pensionsystemet. Genom att minska skattebördan för tjänster inom kultursektorn stärker vi grunden för kreativitet och experimentlusta i Sverige.

INTERNATIONELLA LÄRDOMAR talar för skatterabatt. Kulturpolitiska satsningar är centrala för flera framgångsrika länder. Världens mest dynamiska stad - New York - investerar miljarder i sitt kulturliv och Jörn Utzons makalösa operahus vid vattnet gjorde Sydney till en världsstad. Irland, som har kallats EU:s ekonomiska mirakel, erbjuder kulturarbetare skattebefrielse på alla inkomster från kreativa verksamheter. Danska kulturarbetare kan vänta upp till 10 år med att betala skatt, eftersom inkomsterna skiljer sig mycket över tid. I Storbritannien uppmuntras samarbete mellan kultur och näringsliv genom att alla lönekostnader bli avdragsgilla när företag lånar ut personal till kulturella verksamheter.

Regeringen bör öppna ögonen för den internationella utvecklingen och inkludera kultursektorn i den kommande sänkningen av arbetsgivaravgifterna.

Den kulturpolitiska debatten i Sverige har i vissa avseenden urartat till en boxningsmatch mellan två grupperingar som båda vill marginalisera kulturen. I den ena ringhörnan står vänsterpolitiker som vill utnyttja kulturen för att uppnå politiska mål, såsom jämställdhet eller mångfald. I den andra ringhörnan återfinns nyliberaler som vill slopa den offentliga finansieringen av kulturen och låta marknaden helt ta över. Resultatet för båda blir att det kultur- och bildningsideal som de flesta länder värnar kommer att utarmas.

Det behövs en diskussion kring humanistiska värderingar som inbegriper yttrandefrihet, bildning och allas rätt till kulturell förkovran. Ett levande kulturliv garanterar att människor i hela vårt land kan ta del av skildringar av samhällen och människoöden, kritik och kunskap om historien, vår samtid och vår omvärld. Jag tror att en överväldigande del av befolkningen i vårt land slår vakt om ett välutvecklat och självständigt kulturliv där folkbibliotek, teatrar, film, museer, litteratur, musik, konst, dans och mycket mer kan inspirera, ge ny kunskap, vidga våra referensramar, få kreativiteten att växa och göra oss nyfikna att möta tidigare obekanta kulturyttringar. Nu är det dags att inse att kulturen måste få samma skattelättnader som övriga branscher.

CECILIA WIKSTRÖM

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.